

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΜΑΘΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΕΣ ΗΜΕΡΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΕΤΗ

ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΥ Ε.

Msc του ΕΑΠ, Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπ/σης Ν. Φθ/δας
e-mail: elenkarag@sch.gr, elenkarag@in.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να διερευνηθεί η δυνατότητα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης μαθητών προσχολικής ηλικίας, πρώτων τάξεων Δημοτικού Σχολείου και των εκπαιδευτικών τους, μέσα από ένα σχέδιο δράσης με βιωματικές προσεγγίσεις και να παρουσιαστούν τα αποτελέσματα του σχεδίου αυτού για πιθανή αξιοποίηση και εφαρμογή του σχεδίου και του παραγόμενου εκπαιδευτικού υλικού, σε άλλους νομούς ή περιοχές της χώρας. Για το λόγο αυτό και στο πλαίσιο του Θεματικού Έτους του Νερού, «Γη- Γαλάζιος Πλανήτης», υιοθετήθηκε ένα σχέδιο δράσης περιβαλλοντικής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης μαθητών Νηπιαγωγείου, των πρώτων τάξεων του Δημοτικού Σχολείου (Α', Β' & Γ') και των εκπαιδευτικών τους στο Νομό Φθιώτιδας, που περιελάμβανε: παραμύθι, θεατρικά δρώμενα, κουκλοθέατρο και μαριονέτες. Στόχος του σχεδίου δράσης ήταν να τονώσει το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών και των μαθητών για τα περιβαλλοντικά ζητήματα και τα προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων γενικότερα, να δώσει σε εκπαιδευτικούς και σε μαθητές ευκαιρίες για συμμετοχή στα δρώμενα, να τους εφοδιάσει με πλούσιο υλικό για την περαιτέρω εμπλοκή τους και ιδιαίτερα σχετικά για το νερό στο οποίο ήταν αφιερωμένη η φετινή χρονιά. Ειδικότεροι στόχοι ήταν να ενημερωθούν οι μαθητές για το νερό σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, να παρακινηθούν να δραστηριοποιηθούν και να επισκεφτούν χώρους- πεδία, που έχουν σχέση με το νερό στο άμεσο περιβάλλον τους, να συνειδητοποιήσουν ότι μπορούν μέσα από τη συμμετοχή τους σε ομάδες να δράσουν αποτελεσματικά σε θέματα αειφορίας. Η εφαρμογή του μοντέλου έγινε από τις 17 Μαρτίου 2006 έως 25 Μαΐου σε έξι μεγάλους δήμους του Νομού Φθιώτιδας. Η εκδήλωση αξιολογήθηκε άμεσα από τις κρίσεις των εκπαιδευτικών και τη συμμετοχή των μαθητών και η απήχισή της ήταν θετική, καθώς και έμμεσα με απαντήσεις των εκπαιδευτικών σε ερωτηματολόγια αξιολόγησης.

KARAGEORGOU E.

Msc of HOU, Teacher of Primary School
e-mail: elenkarag@sch.gr, elenkarag@in.gr

ABSTRACT

The purpose of this announcement is to investigate the possibility of environmental sensitisation of pre-school students and students of the first grades of elementary school and their teachers through an action plan of empirical approach and to present the results of this project for possible utilization and application of the project and the produced educational material in other counties or areas of the country. For this purpose and in the scope of the Thematic Year of Water "Earth-Blue Planet" was used a project of action of environmental knowledge and sensitization of Kindergarten and A, B and C classes of Primary Schools and their teachers in Fthiotida County which included: fairy-story, acting, puppet show and marionettes. The aim of this project was to invigorate the teacher and student interest on environmental issues and school activity programs in general, to give them the opportunity to participate in the activities, to provide them with affluent material for their further involvement concerning water in which this year was dedicated. More specific targets were informing students about water in local, national and global level, to motivate and activate

them to visit areas-fields relevant to water in their immediate environment, to realize through team participation they can act effectively in αειφορία issues. The model application took place from 17th March 2006 to 25th May in six large municipalities of Fthiotida County. The event was directly evaluated by teachers' judgments and students' participation and its impact was positive, and indirectly by teachers' answers in evaluation questionnaires.

Λέξεις κλειδιά: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Περιβαλλοντική Ευαισθητοποίηση, Σχέδιο Δράσης, Παγκόσμια Ημέρα, Θεματικό Έτος

1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αγωνία όλων των Υπευθύνων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Π.Ε.) είναι το πώς να μνήσουν τους εκπαιδευτικούς και τους μαθητές τους στην σταδιακή εφαρμογή της Π.Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση προϋποθέτει «ολιστική» προσέγγιση και «ενεργό συμμετοχή» όλων, διδάσκει την «αλληλεξάρτηση» και προσανατολίζεται προς τη «λύση προβλημάτων» (Γεωργόπουλος & Τσαλίκη, 2003). Ο απώτερος στόχος είναι να δημιουργηθούν αξίες, στάσεις, συμπεριφορές και δεξιότητες από όλους τους εμπλεκόμενους για την αειφορία. Μία από τις μεγαλύτερες συζητήσεις της εποχής μας είναι αυτή για το «Νερό». Οι παγκόσμιες περιβαλλοντικές κινητοποιήσεις προβάλλουν ως θέμα το πρόβλημα του νερού, όπως φαίνεται και από τα παγκόσμια κοινωνικά φόρουμ την τελευταία πενταετία π.χ. Πόρτο Αλέγκρε 2003 (Μητραλιάς, 2006).

Σε παγκόσμιο επίπεδο ο γενικότερος προβληματισμός είναι ότι το νερό είναι ένας φυσικός πόρος σε διαρκή ανακύκλωση, που όμως σήμερα απαιτεί ιδιαίτερα προσεκτική διαχείριση, αφού τα υπάρχοντα αποθέματα του γλυκού νερού εμφανίζουν βαθμιαία πτώση της ποιότητάς τους, λόγω της μικρής σχετικά ποσότητάς τους στην υδρόσφαιρα αλλά και των δυσανάλογων φορτίων ρύπανσης που δέχονται. Η άμεση ρύπανση των νερών γίνεται από υγρά βιομηχανικά και αστικά απόβλητα και η έμμεση μέσω της απορροής, που μεταφέρει στους τελικούς υδάτινους αποδέκτες λιπάσματα, φυτοφάρμακα και στερεά απόβλητα της χημικής βιομηχανίας. Αυτή η συνεχώς αυξανόμενη ρύπανση των αποθεμάτων του πόσιμου νερού αποτελεί ίσως τον μεγαλύτερο κίνδυνο που θα αντιμετωπίσει η ανθρωπότητα τον 21^ο αιώνα (Παναγιωτίδης, Δημητρακόπουλος, 1999).

Σε τοπικό επίπεδο καθοριστικός ήταν ο ειδικότερος προβληματισμός, της Υπεύθυνης Π.Ε., για την υποβάθμιση περιοχών του νομού λόγω των ανθρωπογενών παρεμβάσεων, ιδιαίτερα στον ευρύτερο χώρο του διευρυμένου δήμου Λαμιέων, όπου έχουν γίνει πολλές ριζικές αλλαγές τα τελευταία χρόνια με αποτέλεσμα να υποβαθμιστεί το φυσικό περιβάλλον. Η υποβάθμιση δεν άφησε ανέγγιχτα τα αποθέματα του γλυκού νερού. Οι εντατικές καλλιέργειες (κυρίως μονοκαλλιέργειες), στην περιοχή απαιτούν μεγάλες ποσότητες νερού για άρδευση με επακόλουθο τη δημιουργία πολλών γεωτρήσεων. Έντονο είναι το πρόβλημα της ρύπανσης του Σπερχειού από χημικά και απόβλητα βιοτεχνιών και καλλιεργειών που συμβάλλει επίσης στην υποβάθμιση του περιβάλλοντος. Οι ανθρώπινες παρεμβάσεις με αποσπασματικά έργα, κακή διαχείριση των εγγειοβελτιωτικών έργων, ευθυοποιήσεις ή εκτροπές της κοίτης του ποταμού (αμμοληψίες κλπ.) έχει ως αποτέλεσμα πλημμύρες και τη διείδυση της θάλασσας στους παράκτιους υδροφορείς. Επίσης ένα μεγάλο μέρος των ετήσιων κατακρημνισμάτων υπό μορφή πηγαίων αναβλύσεων ή επιφανειακής απορροής καταλήγει στη θάλασσα ενώ πιθανόν να μπορούσε να αποθηκευτεί. (Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο & Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, 1995, Μπωναζούντας Μ. κ.συν 1996).

Με όλους τους παραπάνω προβληματισμούς για την Π.Ε. και την Περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση, επιδιώχθηκε να εμπλακεί η εκπαιδευτική κοινότητα του Νομού Φθιώτιδας στο ζήτημα του νερού. Εργαλείο εμπλοκής ήταν η προσπάθεια εφαρμογής ενός σχεδίου δραστηριοποίησης των μαθητών για τις παγκόσμιες Ημέρες και τα Θεματικά έτη. Αφορμή για την

κυοφορία, την οργάνωση και την υλοποίηση του σχεδίου δράσης ήταν: α) η εγκύκλιος του ΥΠΕΠΘ με Αρ. Πρωτ. 105087/Γ7/5-10-2005*, η αναφερομένη στην εκπαίδευση των πολιτών για την αειφορία με χρήση των Θεματικών Ετών, β) η Παγκόσμια Ημέρα Νερού, και γ) η πολύ μικρή συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών σε προγράμματα Π.Ε. στο Νομό Φθιώτιδας. Μάλιστα αυτή ακριβώς η αναφερόμενη χαμηλή συμμετοχή ήταν κυρίαρχος προβληματισμός και αγωνία της Υπεύθυνης Π.Ε. για ευαισθητοποίηση και ενεργοποίηση περισσότερων εκπαιδευτικών και μαθητών και ουσιαστικότερη συμμετοχή και παρέμβαση -εμπλοκή σε δράσεις για περιβαλλοντικά ζητήματα, έστω αρχικά με τη μαζική συμμετοχή σε οργανωμένες εκδηλώσεις περιβαλλοντικού περιεχομένου. (Φέτος ενεργοποιήθηκαν μόνο 33 περιβαλλοντικές ομάδες- τμήματα για αντίστοιχα προγράμματα Π.Ε. στο Νομό, από τα οποία 15 ήταν ενταγμένα σε 7 ΣΠΠΕ, που χρηματοδοτήθηκαν από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου).

2. ΜΕΘΟΔΟΣ

Σχηματισμός Ομάδας Προγραμματισμού

Τη διοργάνωση του σχεδίου δράσης ανέλαβε η Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Νομού Φθιώτιδας, η οποία κάλυψε μέρος του κόστους των εκδηλώσεων και οι Υπεύθυνες Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας και Πολιτιστικών Θεμάτων του Νομού Φθιώτιδας, οι οποίες ήταν η Ομάδα Προγραμματισμού της Δράσης.

Οργάνωση του σχεδίου

Το σχέδιο δράσης οργανώθηκε με δύο αρχικές εκδηλώσεις στην πόλη της Λαμίας, πρωτεύουσα του Νομού, που είχε και τον κύριο όγκο μαθητών- εκπαιδευτικών. Ορίστηκαν: οι Στόχοι, το Χρονοδιάγραμμα, οι Δραστηριότητες, τα Υλικά, η Εφαρμογή, ο Φάκελος για τους συμμετέχοντες και η Αξιολόγηση. Μετά την πρώτη πιλοτική και επιτυχή κατά γενική ομολογία εφαρμογή του σχεδίου δράσης στο Δημοτικό Θέατρο Λαμίας, η Δράση εξακτινώθηκε σε άλλους πέντε μεγάλους δήμους του νομού: Σπερχειάδας, Πελασγίας, Δομοκού, Μαλεσίνας και Αταλάντης..

Στόχος του σχεδίου ήταν να τονώσει το ενδιαφέρον των εκπαιδευτικών και των μαθητών για τα περιβαλλοντικά ζητήματα αλλά και για τα προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων γενικότερα, να δώσει στους εκπαιδευτικούς και στους μαθητές ευκαιρίες για συμμετοχή στα δρώμενα, καθώς επίσης να τους εφοδιάσει με πλούσιο υλικό για την περαιτέρω εμπλοκή τους (ειδικά για το νερό στο οποίο ήταν αφιερωμένη η φετινή χρονιά) σε δράσεις εκπαίδευσης πολιτών για την αειφορία.

Ειδικότεροι στόχοι ήταν να ενημερωθούν οι μαθητές για το νερό σε τοπικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, να παρακινηθούν να δραστηριοποιηθούν και να επισκεφτούν χώρους- πεδία, που έχουν σχέση με το νερό στο άμεσο περιβάλλον τους (Δημόσια Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης, υδραγωγεία, βιολογικούς καθαρισμούς κ.λ.π.) και να συνειδητοποιήσουν ότι μπορούν μέσα από τη συμμετοχή τους σε ομάδες να δράσουν αποτελεσματικά σε θέματα αειφορίας.

Χρονοδιάγραμμα – Χρόνος εφαρμογής του σχεδίου: ορίστηκε αυστηρά ο συνολικός χρόνος της δράσης- εκδήλωσης μία ώρα και δέκα λεπτά, επειδή οι μαθητές ήταν μικρής ηλικίας- προνήπια, νήπια και μαθητές των τριών πρώτων τάξεων του Δημοτικού Σχολείου. Ο χρόνος πραγματοποίησης της Δράσης ήταν πρωινή ώρα, μέσα στο ωράριο των εκπαιδευτικών και των μαθητών για να εξασφαλιστεί η μεγαλύτερη και μαζικότερη δυνατή συμμετοχή.

Περιεχόμενα της δράσης:

- ◆ Ανακοίνωση προγράμματος: περιείχε την αφορμή, το σκοπό και τις συμμετέχουσες σχολικές μονάδες στην κάθε εκδήλωση.
- ◆ Παραμύθι- Εισήγηση από την Υπεύθυνη Π.Ε. του Νομού Φθιώτιδας σε power point με θέμα «Ο Νεροσταγονούλης και η οικογένειά του στη Λαμία» (ή στην Σπερχειάδα, στην Πελασγία, στο Δομοκό, στη Μαλεσίνα, στην Αταλάντη, ανάλογα με το Δήμο στον οποίο γινόταν η

δράση), (Καραγεώργου, 2006), με μουσική σχετική με το νερό και συμμετοχή θεατρόκουκλας για το κλείσιμο του παραμυθιού.

- ◆ Δρώμενα κάποιων συμμετεχόντων σχολικών μονάδων, από κάθε δήμο, με θέμα το νερό μικρής διάρκειας – έως δεκαπέντε λεπτά- (αφηγήσεις, τραγούδια, παντομίμες, χορός, κύκλος νερού, θεατρικό παιχνίδι κ.λ.π.)
- ◆ Κουκλοθέατρο από την Υπεύθυνη Πολιτιστικών Θεμάτων του Νομού Φθιώτιδας με θέμα «Νούλης ο Σταγονούλης» και Μαριονέτες από τη «Μικρή Αυλαία» με θέμα «Οξινή Βροχή- Πλημμύρες»

Σε όλα τα σημεία της δράσης είχε προγραμματιστεί να υπάρχει συμμετοχή των παιδιών και όχι απλή παρακολούθηση της εκδήλωσης.

Υλικά

Για να εφαρμοστεί το σχέδιο χρησιμοποιήθηκαν σκηνικά για το Κουκλοθέατρο και τις Μαριονέτες, Η/Υ, μικροφωνικές εγκαταστάσεις, έγινε βιντεοσκόπηση της αρχικής εκδήλωσης και αφίσα- πρόγραμμα, (χρησιμοποιήθηκαν ζωγραφιές νηπίων που συμμετείχαν σε πρόγραμμα με θέμα το νερό) βρέθηκαν χορηγοί για κάλυψη κάποιων οικονομικών αναγκών και σε κάθε Σχολική Μονάδα δόθηκε φάκελος με πλούσιο υλικό από εκπαιδευτικά πακέτα, υλικά ΚΠΕ, βιβλιογραφία, αφίσα, Cd με μουσική νερού και μια Κούκλα- Νεροσταγόνα.

Δημιουργία Παραμυθιού

Για τις ανάγκες της εκδήλωσης δημιουργήθηκε παραμύθι από την Υπεύθυνη Π.Ε. του Νομού Φθιώτιδας. Χρησιμοποιήθηκε υλικό από ιστοσελίδες, εκπαιδευτικά πακέτα των ΚΠΕ και σχετική βιβλιογραφία. Έγινε αφήγηση του παραμυθιού, παρουσίαση σε power point και μουσική επένδυση σχετική με το νερό. Ο Νεροσταγονούλης επισκέπτεται με την οικογένειά του τον κάθε Δήμο, τους συστήνεται, λέει στα παιδιά για το ταξίδι του (κύκλος νερού), τους τόπους κατοικίας του, τους υγρότοπους του τόπου που επισκέπτεται κάθε φορά, τους φίλους του (υπηρεσίες των δήμων, βιολογικούς καθαρισμούς), τους εχθρούς του (ρύπανση, μόλυνση, σπατάλη, λειψυδρία, ερημοποίηση), κάνει προτάσεις οικονομίας και καλεί τα παιδιά για βοήθεια, γιατί θέλει το νερό να είναι αγαθό και δικαίωμα για όλους τους ανθρώπους. Είναι στεναχωρημένος και σκέφτεται να κρυφτεί και να χαθεί αν δεν τον βοηθήσει κανείς. Η λύση δίνεται από τη θεατρόκουκλα Νεροσταγονούλη που συμμετέχει, λέει συνθήματα μαζί με τα παιδιά, τα εμπλέκει σε διάλογο και τα καλεί να κάνουν κάτι ώστε ο Νεροσταγονούλης να μη κρυφτεί βαθιά μέσα στη γη και χαθεί για πάντα.

Εφαρμογή του σχεδίου

Έγινε ενημέρωση των Σχολικών Μονάδων του Δήμου Λαμιέων με εγκύκλιο, τηλεφωνικά, με την προσωπική τους επαφή με την Υπεύθυνη Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, για την εξασφάλιση της συμμετοχής τους και με δελτίο τύπου πριν τις εκδηλώσεις στα τοπικά ΜΜΕ. Στις υπόλοιπες εκδηλώσεις εκτός Λαμίας η ενημέρωση έγινε τηλεφωνικά και με δελτίο τύπου. Για κάθε εκδήλωση έγινε η σχετική Αφίσα- Πρόγραμμα της εκδήλωσης.

Οι πρώτες δύο εκδηλώσεις πραγματοποιήθηκαν στις 17 Μαρτίου 2006, στο Δημοτικό Θέατρο Λαμίας με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Νερού, 22 Μαρτίου και σε συνδυασμό με την Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας 21 Μαρτίου, με συμμετοχή μαθητών νηπίων και Α' Β' & Γ' τάξεων από 22 σχολικές μονάδες- (17 Νηπιαγωγεία και 5 Δημοτικά Σχολεία της πόλης της Λαμίας). Την πρώτη εκδήλωση στις 10:00 π.μ. παρακολούθησαν 650 μαθητές και την δεύτερη εκδήλωση, στις 11:30π.μ., 450 μαθητές. Το πλεονέκτημα ήταν ότι τηρήθηκε ακριβώς το πρόγραμμα της εκδήλωσης.

Στη συνέχεια τον Απρίλιο και το Μάιο έγιναν δράσεις- εκδηλώσεις σε άλλους πέντε Δήμους του νομού με συμμετοχή των Σχολικών Μονάδων των Δήμων και των Δημοτικών Διαμερισμάτων τους. Συγκεκριμένα πραγματοποιήθηκαν:

- Ø Στις 7 Απριλίου 2006 μία εκδήλωση στο Συνεδριακό Κέντρο της Σπερχειάδας με συμμετοχή 220 μαθητών του Δήμου Σπερχειάδας

- Ø Στις 8 Μαΐου 2006 μία εκδήλωση στο Δημοτικό Σχολείο Πελασγίας με συμμετοχή 220 μαθητών του Δήμου Πελασγίας και Εχιναιών.
- Ø Στις 9 Μαΐου 2006 μία εκδήλωση στο Δημοτικό Σχολείο Δομοκού με συμμετοχή 150 μαθητών του Δήμου Δομοκού.
- Ø Στις 17 Μαΐου 2006 δύο εκδηλώσεις στο Δημοτικό Σχολείο Μαλεσίνας με συμμετοχή 430 μαθητών του Δήμου Μαλεσίνας και του Δήμου Οπουντιών.
- Ø Στις 25 Μαΐου 2006 δύο εκδηλώσεις στο 2^ο Δημοτικό Σχολείο Αταλάντης με συμμετοχή 400 μαθητών από τα σχολεία του Δήμου Αταλάντης.

Συνολικά παρακολούθησαν τις εκδηλώσεις περίπου 2.520 μαθητές και 152 συνοδοί εκπαιδευτικοί, δάσκαλοι, νηπιαγωγοί και εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων. Παράλληλα η Υπεύθυνη Π.Ε. ανέλαβε να παρουσιάσει μέρος της Δράσης σε Σχολικές Μονάδες που είχαν προγράμματα Π.Ε. αλλά για πολλούς λόγους δεν μπόρεσαν να μετακινηθούν από το σχολείο τους για να συμμετέχουν στις κεντρικές εκδηλώσεις.

Συνθήματα δράσης: Τα συνθήματα είχαν συζητηθεί από την ομάδα προγραμματισμού και μπήκαν αβίαστα στην αφήγηση του Παραμυθιού και μέσα στους διαλόγους του Κουκλοθεάτρου και της Μαριονέτας: «Θέλω το νερό πάντα καθαρό», «Οικονομία στο νερό», «Καθένας από μας είναι μια σταγόνα...μαζί είμαστε ένας ωκεανός...»....

Αξιολόγηση της δράσης έγινε με ερωτηματολόγιο αξιολόγησης κάθε εκδήλωσης που μοιράστηκε στους εκπαιδευτικούς, που συνόδευαν τα αντίστοιχα τμήματα στις εκδηλώσεις που πραγματοποιήθηκαν. Βέβαια σε κάθε εκδήλωση υπήρχαν ιδιαιτερότητες, κάποιες καθυστερήσεις στις μετακινήσεις των σχολείων ή τεχνικά προβλήματα με τους υπολογιστές κλπ και αυτό φαίνεται από τις αξιολογήσεις των συναδέλφων. Στις εκδηλώσεις της Μαλεσίνας και της Αταλάντης (που ήταν διπλές) υπήρξαν κάποια τεχνικά προβλήματα στο ξεκίνημα και αυτό είχε ως αποτέλεσμα να κουραστούν λίγο οι μαθητές και κυρίως οι δεύτερες ομάδες μαθητών που περίμεναν περίπου μισή ώρα μέχρι να ξεκινήσει η δεύτερη εκδήλωση.

Επίσης αξιολόγηση έγινε άμεσα σε μεμονωμένες συζητήσεις με συναδέλφους που εξέφρασαν την επιθυμία να γίνουν και την επόμενη χρονιά, κεντρικά οργανωμένες εκδηλώσεις, από την αρχή της χρονιάς, αφιερωμένες στο Θεματικό Έτος για τον Καταναλωτισμό, με ανάλογο υλικό, για να υπάρχει το έντονο αρχικό βιωματικό ερέθισμα μαζί με τους μαθητές, για έναυσμα σχολικών δραστηριοτήτων και προγραμμάτων Π.Ε. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης παρουσιάζονται στο συνέδριο αυτό, με την ανάλυση του σχετικού μεθοδολογικού εργαλείου και θα ανακοινωθούν με εγκύκλιο στις σχολικές μονάδες του Νομού Φθιώτιδας.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Γενικά στοιχεία των συμμετεχόντων

Στο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του σχεδίου δράσης (εκδήλωσης) απάντησαν συνολικά N=79 εκπαιδευτικοί από τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς, συνοδούς των τμημάτων. Από αυτούς οι 15 ήταν άντρες, ποσοστό 19% και οι 64 γυναίκες, ποσοστό 81%. Από τους εκπαιδευτικούς που απάντησαν οι 11 ήταν Νηπιαγωγοί, οι 64 δάσκαλοι/ες (14 άντρες και 49 γυναίκες) και 4 εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων (1 άντρας και 3 γυναίκες). Την εκδήλωση παρακολούθησαν 152 συνολικά συνοδοί εκπαιδευτικοί από τους οποίους 34 ήταν νηπιαγωγοί. Εντύπωση προκάλεσε το γεγονός ότι μόνο 11 νηπιαγωγοί απάντησαν στο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης, περίπου το 1/3 των συμμετεχόντων νηπιαγωγών, ποσοστό 32%. Αντίθετα συμμετείχαν 118 δάσκαλοι/ες από τους οποίους απάντησαν στο ερωτηματολόγιο αξιολόγησης της εκδήλωσης 68, ποσοστό 57% των συμμετεχόντων δασκάλων.

Απαντήσεις στις ερωτήσεις.

Το ερωτηματολόγιο είχε 6 ερωτήσεις. Οι πρώτες τέσσερις ήταν σε πενταβάθμια κλίμακα (πολύ μικρή- μικρή- ικανοποιητική- μεγάλη- πολύ μεγάλη, ακατάλληλος – σχετικά κατάλληλος- ικανοποιητικός- κατάλληλος- εξαιρετικός, καθόλου- λίγο- αρκετά- πολύ- πάρα πολύ) και η πρώτη και δεύτερη ερώτηση είχαν ανοιχτά υποερωτήματα. Η πέμπτη ερώτηση ήταν Ναι- Όχι και είχε και υποερώτημα δικαιολόγησης της απάντησης και η έκτη ερώτηση ήταν ανοιχτή.

I. Στην πρώτη ερώτηση σχετικά με τη χρονική διάρκεια της εκδήλωσης:

«Χρονική διάρκεια της εκδήλωσης Πολύ μικρή...Μικρή...Ικανοποιητική..... Μεγάλη..... Πολύ Μεγάλη.....», κυριάρχησαν δύο απαντήσεις (Πίνακας 1): μεγάλη διάρκεια και ικανοποιητική, ενώ δεν υπήρχαν απαντήσεις στις άλλες κατηγορίες.

Πίνακας 1: Χρονική διάρκεια εκδήλωσης		
	Αριθμός (N)	Ποσοστό %
Ικανοποιητική διάρκεια	72	91,14
Μεγάλη διάρκεια	7	8,86
Σύνολο	79	100

Υπήρξαν 7 απαντήσεις μεγάλης διάρκειας, ποσοστό 8,86%, (από τις οποίες απαντήσεις μία ήταν νηπιαγωγού και οι υπόλοιπες ήταν από δασκάλες, μάλιστα των εκδηλώσεων της Μαλεσίνας), και 72 απαντήσεις: ικανοποιητικής διάρκειας της εκδήλωσης, ποσοστό 91,13%

Στη συνέχεια στο υποερώτημα της πρώτης ερώτησης: «Τι προτείνετε για ανάλογες μελλοντικές εκδηλώσεις σε σχέση με το χρόνο διάρκειάς τους» απάντησαν 51 εκπαιδευτικοί (ποσοστό 64,5 % των εκπαιδευτικών που απάντησαν), από τους οποίους 8 ήταν άντρες και 43 γυναίκες. Οι απαντήσεις κατατάχθηκαν σε τέσσερις κατηγορίες και ήταν οι εξής:

Απαντήσεις να γίνονται εκδηλώσεις με τον ίδιο χρόνο όπως αυτή η εκδήλωση που παρακολούθησαν. Απάντησαν 17 εκπαιδευτικοί (33 % των εκπαιδευτικών που απάντησαν). Ενδεικτικές απαντήσεις: «Να έχουν περίπου την ίδια διάρκεια», «Η διάρκεια να είναι μια ώρα περίπου», «Περίπου όσο αυτή», «Θα ήθελα να πραγματοποιηθούν και άλλες μελλοντικές εκδηλώσεις στον αντίστοιχο χρόνο», «Να είναι μέσα σε αυτό το χρόνο», «Η χρονική διάρκεια ήταν ικανοποιητική, δεν κούρασε τα παιδιά. Άρα είναι ενδεδειγμένη για μελλοντικές εκδηλώσεις».

Απαντήσεις με μικρότερο χρόνο εκδηλώσεων, μόνο 2, ποσοστό 4%: «Η διάρκεια της εκδήλωσης για τις μικρές τάξεις να είναι μικρότερη», «Να περιορίζεται σε μισή με μία ώρα. Είναι δύσκολο για τα παιδιά να παρακολουθήσουν – ειδικά τα μικρά».

Απαντήσεις με σχολιασμό της εκδήλωσης που παρακολούθησαν και όχι για μελλοντικές εκδηλώσεις. Απάντησαν 13 εκπαιδευτικοί, (ποσοστό 25,5%). Ενδεικτικά αναφέρονται οι παρακάτω απαντήσεις: «Για τις τάξεις στις οποίες αναφερόταν η εκδήλωση ο χρόνος ήταν ικανοποιητικός», «Ο χρόνος ήταν ιδανικός. Ούτε μικρός ούτε μεγάλος. Τα παιδιά δεν κουράστηκαν. Το ενδιαφέρον τους δεν μειώθηκε», «Ήταν ιδανικός και όχι κουραστικός», «Κατά τη γνώμη μου ο χρόνος της εκδήλωσης ήταν ιδανικός», «Η σχέση του χρόνου της εκδήλωσης για τα παιδιά του νηπιαγωγείου ήταν μεγάλη», «Θα προτιμούσα μια εκδήλωση μικρότερης διάρκειας που να απευθύνεται και σε μικρότερο αριθμό μαθητών»

Απαντήσεις γενικότερες χωρίς συγκεκριμένη πρόταση. Απάντησαν 19 εκπαιδευτικοί, ποσοστό 37,25% από αυτούς που απάντησαν στο υποερώτημα. Π.χ. «Ο χρόνος διάρκειας αυτών των εκδηλώσεων δεν πρέπει να υπερβαίνει τα όρια αντοχής των μαθητών», «Ο χρόνος να είναι ικανοποιητικός, ώστε να μην κουράζει τα παιδιά», «Μικρές εκδηλώσεις οι οποίες να κρατούν το ενδιαφέρον των παιδιών και να είναι ανάλογες με την ηλικία τους», «Να έχουν μικρή διάρκεια για

να παρακολουθούν καλύτερα, κατανομή σε ομάδες με βάση την ηλικία», «Η μεγάλη διάρκεια σίγουρα δεν βοηθάει στην συγκέντρωση και κατανόηση στις μικρές ηλικίες», «Να είναι προσαρμοσμένη στην ηλικία των μαθητών που την παρακολουθούν»

Π Στη δεύτερη ερώτηση σχετικά με τον τρόπο προσέγγισης του θέματος αν ήταν: «Ακατάλληλος.....Σχετικά κατάλληλος.....Ικανοποιητικός... Κατάλληλος.... Εξαιρετικός.....» τα αποτελέσματα φαίνονται στον πίνακα 2.

Πίνακας 2: Τρόπος προσέγγισης του θέματος (α= άντρες, γ= γυναίκες)		
	Αριθμός (N)	Ποσοστό (%)
Ακατάλληλος	-	0
Σχετικά κατάλληλος	3 (γ)	3,8
Ικανοποιητικός	23 (7 α & 16 γ)	29,12
Κατάλληλος	17 (3 α & 14 γ)	21,52
Εξαιρετικός	36 (5 α & 31 γ)	45,56
Σύνολο	79	100

Δεν υπήρχε καμία απάντηση με την ένδειξη: ακατάλληλος τρόπος προσέγγισης του θέματος. Τρεις απαντήσεις σχετικά κατάλληλη προσέγγιση, 23 απαντήσεις: ικανοποιητική προσέγγιση, 17 απαντήσεις: κατάλληλη προσέγγιση, ενώ ο κύριος όγκος των απαντήσεων 36, ποσοστό 45,56% ήταν ότι ο τρόπος προσέγγισης του θέματος ήταν εξαιρετικός. Από τους πίνακες 1 και 2 φαίνεται ότι η εκδήλωση είχε μεγάλη επιτυχία ως προς το χρόνο διάρκειάς της και τον τρόπο προσέγγισης του θέματος

Στη συνέχεια η δεύτερη ερώτηση είχε ένα ανοιχτό υποερώτημα: «Τι προτείνετε για ανάλογες μελλοντικές εκδηλώσεις σε σχέση με τον τρόπο προσέγγισης τους θέματος;» και απάντησαν 37 εκπαιδευτικοί (5 άντρες και 32 γυναίκες), (λιγότεροι από αυτούς που απάντησαν στο πρώτο υποερώτημα). Οι απαντήσεις κατατάχθηκαν στις παρακάτω τέσσερις κατηγορίες:

Απαντήσεις στις οποίες σχολιάστηκε ο τρόπος προσέγγισης της εκδήλωσης που παρακολούθησαν. Απάντησαν 10 εκπαιδευτικοί, ποσοστό 27%, των εκπαιδευτικών που απάντησαν. Ενδεικτικές απαντήσεις: «Ο τρόπος προσέγγισης ήταν ο καλύτερος- πλην ελαχίστων τεχνικών λεπτομερειών», «Το παραμύθι, το κουκλοθέατρο, οι μαριονέτες ήταν οι καταλληλότεροι τρόποι προσέγγισης», «Ο τρόπος προσέγγισης ήταν άμεσος και ενθουσίασε τα παιδιά», «Ο τρόπος προσέγγισης του θέματος ήταν πολύ ωραίος αλλά για τις μικρότερες τάξεις», «Θεωρώ ότι το συγκεκριμένο θέμα το καλύψατε σφαιρικά. Ήταν εξαιρετική η προσέγγισή του»

Απαντήσεις γενικότερες χωρίς συγκεκριμένη πρόταση. Απάντησαν 15 εκπαιδευτικοί, ποσοστό 40,5% αυτών που απάντησαν στην ερώτηση. Ενδεικτικές απαντήσεις: «Ο τρόπος προσέγγισης να είναι ανάλογος με την ηλικία τους», «Η προσέγγιση να γίνεται με τρόπο απλό, κατανοητό και βιωματικό», «Η παιγνιώδης προσέγγιση είναι η πλέον κατάλληλη, γιατί κεντρίζει το ενδιαφέρον», Διαφορετική προσέγγιση ανάλογα με την ηλικία των παιδιών, περισσότερο βιωματική προσέγγιση», «Να γίνεται καλύτερη και μεγαλύτερη προετοιμασία από τα παιδιά του σχολείου», «Να υπάρχει ποικιλία προσεγγίσεων του θέματος»

Απαντήσεις με συγκεκριμένη πρόταση ήταν 10, ποσοστό 27% των εκπαιδευτικών που απάντησαν. Ενδεικτικές απαντήσεις: «Περισσότερη συμμετοχή των παιδιών, παντομίμες, κατασκευές», «Επισκέψεις και συγκέντρωση πληροφοριών από τους μαθητές», «Χρήση κούκλας, παραμυθιού, παιχνιδιού, κίνησης», «Προσέγγιση μέσα από θέατρο, κουκλοθέατρο, τραγούδι, χορός»

Απαντήσεις με παρόμοιο τρόπο προσέγγισης του θέματος ήταν 2, ποσοστό 5,5% των εκπαιδευτικών που απάντησαν. «Ο τρόπος προσέγγισης να είναι παρόμοιος γιατί οι μαθητές διδάχτηκαν διασκεδάζοντας συγχρόνως», «Μου άρεσε πολύ ο τρόπος προσέγγισης του θέματος με

συνδυασμό παραμυθιού, δράμενου και κουκλοθέατρου. Θα ήθελα στο ίδιο μοτίβο να πραγματοποιηθούν και άλλες εκδηλώσεις με άλλα περιβαλλοντικά θέματα»

III...Στην τρίτη ερώτηση: « Κατά τη γνώμη σας οι μαθητές έδειξαν ενδιαφέρον: Καθόλου..... Λίγο..... Αρκετά..... Πολύ..... Πάρα Πολύ.....» οι απαντήσεις παρατίθενται στον πίνακα 3

Πίνακας 3 : Κατά τη γνώμη σας οι μαθητές έδειξαν ενδιαφέρον:		
	Αριθμός (N)	Ποσοστό (%)
Καθόλου	0	0
Λίγο	2	2,53
Αρκετά	14	17,72
Πολύ	24	30,38
Πάρα πολύ	39	49,37
Σύνολο	79	100

Κυριάρχησαν οι απαντήσεις (30,38%) ότι οι μαθητές έδειξαν πολύ ενδιαφέρον και πάρα πολύ ενδιαφέρον (49,37%). Εδώ φαίνεται ότι ικανοποιείται ο στόχος του σχεδίου για ευαισθητοποίηση των μαθητών και εμπλοκή τους.

IV...Στην τέταρτη ερώτηση: «Η εκδήλωση θα σας φανεί χρήσιμη ως επαγγελματικό εργαλείο περαιτέρω δραστηριοποίησής σας με τους μαθητές σας: Καθόλου..... Λίγο..... Αρκετά..... Πολύ..... Παρά Πολύ....» οι απαντήσεις φαίνονται στον πίνακα 4

Πίνακας 4: Χρήση της εκδήλωσης ως εργαλείο για δραστηριοποίηση των μαθητών		
	Αριθμός (N)	Ποσοστό (%)
Καθόλου	0	0
Λίγο	2	2,53
Αρκετά	24	30,38
Πολύ	22	27,85
Πάρα πολύ	31	39,24
Σύνολο	79	100

Το μεγαλύτερο ποσοστό των εκπαιδευτικών 97,47% απάντησε ότι θα αξιοποιήσει την εκδήλωση για περαιτέρω δραστηριοποίηση των μαθητών τους. Η διαπίστωση αυτή φανερώνει ότι ικανοποιήθηκε ο στόχος του σχεδίου για ενεργοποίηση των εκπαιδευτικών σε θέματα Π.Ε.

V...Στην πέμπτη ερώτηση: «Θα συμμετείχατε σε παρόμοιες μελλοντικές εκδηλώσεις για διάφορα θέματα που σχετίζονται με την Εκπαίδευση για την Αειφορία; Ναι.. Όχι.» ένας άντρας απάντησε «Όχι», χωρίς να αιτιολογήσει την απάντησή του και όλοι οι υπόλοιποι 78 απάντησαν ότι θα συμμετείχαν, χωρίς οι 19 να αιτιολογήσουν την απάντησή τους. Οι 59 αιτιολογήσεις κατατάχθηκαν στις παρακάτω τέσσερις κατηγορίες:

Απαντήσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον, την αειφορία, την περιβαλλοντική συνείδηση των μαθητών, τον προβληματισμό και την ευαισθητοποίηση στα περιβαλλοντικά θέματα., (32 απαντήσεις, ποσοστό 54,2% των εκπαιδευτικών που απάντησαν). Ενδεικτικές απαντήσεις: «Ευαισθητοποιούνται τα παιδιά στην προστασία του περιβάλλοντος», «Για την προστασία του πλανήτη μας», «Προστασία του περιβάλλοντος», «Για να μάθουμε εμείς οι εκπαιδευτικοί και να διδάξουμε στα παιδιά μας την αγάπη για το περιβάλλον και την προστασία του», «Γιατί θέλω να αποκτήσουν οι μαθητές μου περιβαλλοντική συνείδηση», «Η εκπαίδευση για την αειφορία πρέπει να είναι στάση ζωής», «Ευαισθητοποιούν τα παιδιά, τα προβληματίζουν, ώστε να δείξουν τον ανάλογο σεβασμό και να υιοθετήσουν συμπεριφορές», «Θα συμμετείχα σε παρόμοιες εκδηλώσεις γιατί μέσα από αυτές προβληματίζονται και ευαισθητοποιούνται όλοι: παιδιά, γονείς, δάσκαλοι,

τοπική κοινωνία», «Απαντώ Ναι και θα συμμετέχω σε εκδηλώσεις για την αειφορία, γιατί πιστεύω ότι σε αυτή στηρίζεται το μέλλον της ανθρωπότητας», «Η ευαισθητοποίηση των μαθητών σε περιβαλλοντικά θέματα είναι καθήκον κάθε εκπαιδευτικού», «Να μπορέσουμε μελλοντικά να γίνουμε ενεργοί πολίτες με οικολογική συνείδηση»

Απαντήσεις, που αναφέρονται σε εμπλουτισμό παιδαγωγικών πρακτικών και εφαρμογή με στήριξη. (10 απαντήσεις, ποσοστό 17% των εκπαιδευτικών που απάντησαν. Ενδεικτικές απαντήσεις: «Είναι η καλύτερη ενημέρωση για τον εκπαιδευτικό και ο καλύτερος προβληματισμός γι αυτόν», «Θα συμμετείχα σε παρόμοιες εκδηλώσεις γιατί ενημερωνόμαστε, παίρνουμε ιδέες και βοηθούμαστε στη δουλειά μας», «Μας βοηθούν σε ανάλογες δραστηριότητες που γίνονται στα σχολεία», «Μας δίνουν ιδέες για το πώς θα πρέπει να προσεγγίζουμε κάποια θέματα», «Θα συμμετείχα με την βοήθεια, την καθοδήγηση και τη συνεργασία των ειδικών», «Ανανεώνει την διδασκαλία, αλλά χρειάζεται συνεργασία και με άλλους δασκάλους και συμμετοχή και βοήθεια από την πολιτεία»

Άλλη απάντηση. (7 απαντήσεις, ποσοστό 11,8% των εκπαιδευτικών που απάντησαν). Ενδεικτικές απαντήσεις: «Ναι, γιατί η ψυχαγωγία συντελεί στη μάθηση σε πολύ μεγάλο βαθμό σε αυτή την ηλικία», «Παρόμοιες εκδηλώσεις κεντρίζουν το ενδιαφέρον των παιδιών για κάθε θέμα», «Η δραματοποίηση τέτοιων θεμάτων μεγιστοποιούν τον βαθμό κατανόησής τους από τα παιδιά», «Πιστεύω πως είναι ιδιαίτερα ωφέλιμη για τους μαθητές. Ανοίγουν τους ορίζοντές τους αγαπών περισσότερο το σχολείο»

Κοινωνικοποίηση μαθητών, ενδιαφέρον και χαρά, (10 απαντήσεις, ποσοστό 17% των εκπαιδευτικών που απάντησαν). Ενδεικτικές απαντήσεις: «Τα παιδιά ξεφεύγουν από τη διδασκαλία στα θρανία, παρακολουθούν κάτι διαφορετικό, ενδιαφέρον και ευχάριστο», «Είναι εποικοδομητικό για τους μαθητές να δέχονται ερεθίσματα, ώστε να αποκτούν κριτική ικανότητα και να κοινωνικοποιούνται», «Ο τρόπος προσέγγισης του θέματος ήταν εξαιρετικός και τα παιδιά παρακολούθησαν με ενδιαφέρον την εκδήλωση», «Τα παιδιά δείχνουν πολύ ενδιαφέρον για τέτοιες εκδηλώσεις και συμμετέχουν με χαρά», «Παρόμοιες εκδηλώσεις δίνουν χαρά στα παιδιά αλλά και τα προβληματίζουν»

IV...Στην ανοιχτή 6^η ερώτηση: «Έχετε να προτείνετε κάποια θέματα για ανάλογες εκδηλώσεις στο μέλλον;» δεν απάντησαν 16 εκπαιδευτικοί, και οι υπόλοιποι 63 έδωσαν πολλές απαντήσεις και ιδέες σχετικά με περιβαλλοντικά ζητήματα, αγωγή υγείας, κυκλοφοριακή αγωγή, αγωγή καταναλωτή, πολιτιστικά θέματα κ.λ.π. που δεν κατηγοριοποιήθηκαν γιατί δεν κρίθηκε σκόπιμο. «Θα πρότεινα κάποια θέματα, όπως: για την διατροφή, την αγωγή υγείας, την τηλεόραση και τον καταναλωτισμό», «Για τα σκουπίδια, το περιβάλλον, την τηλεόραση», «Ανακύκλωση, προστασία του Δάσους, ο μικρός καταναλωτής», «Θέματα σχετικά με την παράδοση του τόπου μας, τοπικές ενδυμασίες- δημοτικό τραγούδι- παραδοσιακοί χοροί», «Καταναλωτισμός- αστικοποίηση- εμπορευματοποίηση των πόλεων και των φυσικών αγαθών», «Ο αέρας- Η αγάπη για τη θάλασσα- ο Βυθός- Οι ιαματικές πηγές της πατρίδας μας και ιδιαίτερος της Φθιώτιδας», «Η θάλασσα, το διάστημα, τα μέσα συγκοινωνίας», «Η Μουσική και η Ζωγραφική στο σχολείο», «Ανακύκλωση- εποχές- μουσική- ζωγραφική- παραμύθι», «Υποσιτισμός», «Μόλυνση, φτώχεια, υποσιτισμός», «Γη- Ο καμένος Πλανήτης», «Γη- Ο πλανήτης με τους πολλούς σεισμούς», «Μόλυνση περιβάλλοντος- ιχθυοτροφεία», «Βιολογικές καλλιέργειες- Μεταλλαγμένα Προϊόντα».

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η πρωταρχική διαπίστωση στην εφαρμογή του σχεδίου ήταν η απόλυτη συνεργασία των μελών της Ομάδας Προγραμματισμού της Δράσης ήτοι των Υπευθύνων: Αγωγής Υγείας (Σκανδάμη Γλυκερίας), Πολιτιστικών Θεμάτων (Ξηρομερίτου Αναστασίας) και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Καραγεώργου Ελένης), του Νομού Φθιώτιδας. Οι Υπεύθυνοι λειτούργησαν ως ομάδα, με κύριο χαρακτηριστικό την έλλειψη ανταγωνισμού. Αυτό εντοπίστηκε από τους

συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς σε όλες τις εκδηλώσεις, το αποδέχτηκαν θετικά και ήταν από την οργανωτική ομάδα ένα ιδιαίτερο μήνυμα επικοινωνίας και συνεργασίας προς όλους.

Αξιολογώντας την παρουσίαση του σχεδίου τα συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν είναι θετικά όσον αφορά την αποδοχή παρόμοιων δράσεων- εκδηλώσεων από τους εκπαιδευτικούς στο Νομό Φθιώτιδας. Στους Δήμους που παρουσιάστηκαν οι εκδηλώσεις, η συμμετοχή των Σχολικών Μονάδων ήταν σχεδόν καθολική, πλην ελαχίστων εξαιρέσεων, στις οποίες οι Σχολικές Μονάδες δεν μπόρεσαν να μετακινηθούν.

Το σχέδιο δράσης ήταν προσαρμοσμένο για τα νήπια και για τις τρεις πρώτες τάξεις του Δημοτικού. Παρατηρήθηκε ότι ο κύριος όγκος των εκπαιδευτικών συνοδών ήταν γυναίκες, 81% ενώ άντρες μόλις 19%. Πολύ λίγοι λοιπόν ήταν οι εκπαιδευτικοί άντρες που είχαν τις μικρές τάξεις Α', Β' & Γ' τάξεων του Δημοτικού. Ίσως αν δεν συμμετείχαν ολιγοθέσια σχολεία του νομού Φθιώτιδας στα οποία υπηρετούν σχεδόν αποκλειστικά άντρες (μονοθέσια, διθέσια, τριθέσια σχολεία των Δημοτικών Διαμερισμάτων των Δήμων) η συμμετοχή των εκπαιδευτικών γυναικών να ήταν καθολική.

Ενδιαφέρον είναι το αποτέλεσμα ότι στο ερωτηματολόγιο απάντησαν το 1/3 των συμμετεχουσών νηπιαγωγών και περισσότερο από το μισό των δασκάλων (57%). Βεβαίως ρόλο έπαιξε και ο Διευθυντής του σχολείου καθώς και η προσωπική σχέση της Υπευθύνου Π.Ε. με τους εκπαιδευτικούς. Υπήρχε δυσκολία στο να συγκεντρωθούν ή να σταλούν τα ερωτηματολόγια, ιδίως από τα νηπιαγωγεία, γιατί οι συμμετέχουσες σχολικές μονάδες ήταν αρκετές και οι εκδηλώσεις ήταν σε διαφορετικά μέρη αρκετά μακριά από τη Λαμία

Η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών απάντησε ότι η διάρκεια της εκδήλωσης ως προς το χρόνο της ήταν ικανοποιητική και ο τρόπος προσέγγισης του θέματος ήταν εξαιρετικός. Στην ερώτηση για μελλοντικές ανάλογες δράσεις ως προς το χρόνο ένα αξιόλογο ποσοστό των εκπαιδευτικών δεν απάντησε αλλά εξέφρασε τα θετικά σχόλια για την εκδήλωση που παρακολούθησε και τα αρνητικά για την κούραση των νηπίων στις τελευταίες εκδηλώσεις με τα μικρά οργανωτικά προβλήματα. Μάλιστα απάντησαν για μικρότερη διάρκεια δάσκαλοι και όχι νηπιαγωγοί. Αυτό εξηγείται γιατί κατά την εκδήλωση ενοχλούνταν τα παιδιά του δημοτικού από τα νήπια που κουράζονταν πιο εύκολα. Οι νηπιαγωγοί δεν σχολίασαν αρνητικά το χρόνο της εκδήλωσης. Μάλιστα τον θεώρησαν ικανοποιητικό και ήθελαν να συμμετέχουν περισσότερο τα παιδιά τα ίδια σε δρώμενα και να παρουσιάζουν τις δουλειές τους: π.χ. «Εάν υπήρχε περισσότερος χρόνος καλό θα ήταν πιστεύω να συμμετέχουν και τα παιδιά περισσότερο στην εκδήλωση».

Στο υποερώτημα της δεύτερης ερώτησης για προτάσεις προσέγγισης του θέματος και πάλι σχολιάστηκε θετικά από τους εκπαιδευτικούς η εκδήλωση που παρακολούθησαν, παρόλο που η ερώτηση δεν ζητούσε κάτι τέτοιο και δόθηκαν κάποιες προτάσεις για προσέγγιση με χορό, θέατρο, κούκλα, επισκέψεις. Αυτό εξυπηρέτησε το στόχο ανίχνευσης των απόψεων των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών για να αξιοποιηθούν στη διοργάνωση άλλων μελλοντικών εκδηλώσεων.

Οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί ενεργοποιήθηκαν και μάλιστα δήλωσαν ότι θα χρησιμοποιήσουν την εμπειρία από την εκδήλωση στη διδακτική τους πρακτική. Επίσης πρότειναν αρκετά θέματα Π.Ε. για πιθανές μελλοντικές εκδηλώσεις, θεωρώντας τις εκδηλώσεις αυτές ως μέσο κοινωνικοποίησης των μαθητών με την καλλιέργεια επικοινωνίας- συνεργασίας. Η ποικιλία και η μικρή διαφοροποίηση των απαντήσεων οφειλόταν κυρίως στις ιδιαιτερότητες των χώρου των εκδηλώσεων καθώς και στις αναγκαίες μετακινήσεις των μαθητών.

Τελικά όπως προκύπτει από την αξιολόγηση των εκδηλώσεων, οι συναντήσεις είχαν θετική απήχηση σε εκπαιδευτικούς και μαθητές. Η διαπίστωση αυτή είναι ενθαρρυντική για μελλοντικές παρόμοιες διοργανώσεις με στόχο την εκπαίδευση μαθητών και εκπαιδευτικών για την αειφορία.

Σημειώσεις

Ø *Στην εγκύκλιο του ΥΠΕΠΘ με Αρ. Πρωτ. 105087/Γ7/5-10-2005 αναφέρεται το πλαίσιο ανάπτυξης της Αγωγής Υγείας και της Περιβαλλοντικής Αγωγής. Συγκεκριμένα το ΥΠ.Ε.Π.Θ. αναφέρει ότι διαμόρφωσε εκπαιδευτικές δράσεις για τη δεκαετία 2005-2014, συμβαδίζοντας με τους στόχους την Ηνωμένων Εθνών και των UNESCO-UNEP, οι οποίες έχουν στόχο να καλλιεργήσουν στους μαθητές στάσεις που χαρακτηρίζουν τον ενεργό πολίτη και ταυτόχρονα προωθούν το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία, μέσω της από κοινού υλοποίησης δράσεων με κοινωνικούς φορείς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αναστασιάδης Μ. (2006), Η διερεύνηση της επίδρασης των αρδεύσεων στη διακύμανση της λίμνης Δοϊράνης, *Αμφίβιον*, 61, Εκδόσεις ΕΚΒΥ, σελ. 4-7
2. Γεωργόπουλος Α., Τσαλίκη Ε. (2003), *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση- Αρχές- Φιλοσοφία- Μεθοδολογία- Παιχνίδια και Ασκήσεις*, Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα
3. Γλέζος Μ. (2005), Ο άνθρωπος και το Νερό, *Εισηγήσεις Σεμιναρίων Π.Ε. – Ο Μαλιακός με θέα...*, Κ.Π.Ε. Στυλίδας, σελ. 134- 150
4. Εγκύκλιος ΥΠΕΠΘ με Αρ. Πρωτ. 105087/Γ7/5-10-2005
5. Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο & Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας (1995), *Ολοκληρωμένη Διαχείριση Ποτάμιου Οικοσυστήματος Σπερχειού*, Τόμος ΙΙ, Παραρτήματα, Αθήνα
6. Καραγεώργου Ε. (2006), *Ο Νεροσταγονούλης και η οικογένειά του στη Λαμία*, Παραμύθι, Αυτοέκδοση, Λαμία
7. Μητραλιάς Γ. (2006), *Πόρτο Αλέγκρε 2003, Το πιο μαζικό και ριζοσπαστικό Παγκόσμιο Κοινωνικό Φόρουμ*. Ανασύρθηκε από την ιστοσελίδα <http://www.socialforum-media.gr/portoalegre1.html>
8. Μπωναζούντας Μ., Καλλιδρομίτου Δ., Ζαχαρίας Ι., Περγαντής Φ., Βασιλείου Π., & Συνεργάτες (1996), *Ολοκληρωμένη Διαχείριση Ποτάμιου Οικοσυστήματος Σπερχειού*, Τεχνική Έκθεση, Τόμος Ι, Σύμβαση LIFE 92-2/gr/004, Β4-3200, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ΓΔ/11, Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Τομέας Υδατικών Πόρων
9. Παναγιωτίδης Π., Δημητρακόπουλος Α. (1999), Υδρολογία, στο Αριανούτσου Μ., Γεωργίου Κ., Δημητρακόπουλος Α., Καρτάλης Κ., Παναγιωτίδης Π., Σταματόπουλος Κ., *Εισαγωγή στο Φυσικό και Ανθρωπογενές Περιβάλλον*, Τόμος Α', ΕΑΠ, Πάτρα, σελ. 147- 208
10. ΠΟΡΤΟ ΑΛΕΓΚΡΕ: Η κοινωνία στην αντεπίθεση. Ανασύρθηκε από την ιστοσελίδα http://openitnow.blogspot.com/2005/01/blog-post_31.html
11. Τσιαούση Β., Κουτσογιάννης Χ. (2006), Εκτίμηση των Οικοσυστημάτων της χιλιετίας, *Αμφίβιον*, 61, 14
12. Υπουργείο Γεωργίας (2004), *Υγρότοποι: Μια Πολύτιμη Εθνική Κληρονομιά*, Αθήνα
13. ΥΠΕΧΩΔΕ (2002), *Περιβάλλον 2002, Απλές Συμβουλές για την Προστασία του Περιβάλλοντος*, Αθήνα
14. Φίλελεύθερος online (2006), *Ο Πόλεμος για το νερό*. Ανασύρθηκε στις 8-3-2006 από: <http://www.phileleftheros.com>

Για το παραμύθι «Ο Νεροσταγονούλης και η οικογένειά του στη Λαμία» αξιοποιήθηκαν τα παρακάτω:

- Ø Ανακοινώσεις για το Νερό (2005), *Πρακτικά 1^ο Συνεδρίου Προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης*, Ισθμός Κορίνθου 23-25 Σεπτεμβρίου 2005, Πανεπιστήμιο Αιγαίου
- Ø Ένωση Ελλήνων Φυσικών (2003), *Εφτά Σταγόνες στον Ωκεανό της Γνώσης*, Αθήνα
- Ø Κονταξάκης Γ., Λαμπρινίδης Α., Περπιράκης Γ., Τζάννης Γ., (2005), *Κοινωνική & Πολιτική Αγωγή Στ' Δημοτικού*, ΟΕΔΒ, Αθήνα
- Ø Άρθρο Συλλογικό, 2 Φεβρουαρίου 2006, Παγκόσμια Ημέρα Υγροτόπων, *Αμφίβιον*, 61, Εκδόσεις ΕΚΒΥ, σελ.3
- Ø Εκπαιδευτικά Πακέτα: α) *Ένα Κουτί Γεμάτο Νερό*, Αθήνα, Καλειδοσκόπιο, β) Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Καστοριάς (2000), *Οι Δρόμοι του Νερού- Η Λίμνη της Καστοριάς*, Καστοριά, Κ.Π.Ε. Καστοριάς

Ιστοσελίδες

1. Για καθαρές θάλασσες και ακτές, Greek Coasts on line από: <http://www.thalassa.gr/>
2. Greenpeace (2006), Νέα. Ανασύρθηκε στις 5 Μαρτίου 2006 από: <http://www.greenpeace.org/greece/>
3. Έβδομο (7^ο) Γυμνάσιο Λάρισας (2006), Περιβαλλοντική Εργασία, Ύδωρ το Ζωογόνο. Ανασύρθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2006 από: <http://7gym-laris.lar.sch.gr/>

4. Ελευθεροτυπία (2006), 5^ο Κοινωνικό Φόρουμ, Στόχος η δημιουργία μιας διεθνούς οργάνωσης των πολιτών ενσωματωμένη στον ΟΗΕ. Ανασύρθηκε από: <http://www.enet.gr/online>
5. Ελληνική Επιτροπή Υδρογεωλογίας, (2006), Τελευταία νέα. Ανασύρθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2006 από: <http://www.iah-hellas.geol.uoa.gr/>
6. Ελληνικό Κέντρο Βιότοπων- Υγρότοπων (2006), Ελληνικοί Υγρότοποι. Ανασύρθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2006 από: <http://www.ekby.gr/>
7. Ερμηποίηση, Ξηρασία (2006). Ανασύρθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2006 από: <http://www.ert.gr/aferomata/clima/Dos.asp> <http://www.ert.gr/afoeromata/clima/weather.asp>
8. ΕΥΔΑΠ (2006), *Η Γωνιά του παιδιού, Ο Σταγονούλης*. Ανασύρθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2006 από: <http://www.eydap.gr>
9. Καλλίρης Π. (2003), *Περιβαλλοντική, οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική σημασία των φυσικών οικοσυστημάτων του Νομού Κορινθίας*, Εισήγηση στα πλαίσια του Β' Παγκορινθιακού Συμποσίου του Ιδρύματος Κορινθιακών Μελετών Γκούρα, Κυριακή 18-5-2003. Ανασύρθηκε στις 15 Φεβρουαρίου 2006 από: <http://www.korinthorama.gr/e-magazino/Kaliris/index.html>
10. Πανεπιστήμιο Αιγαίου (2006), Είμαι το νερό, είμαι πηγή ζωής, Ανασύρθηκε στις 5 Φεβρουαρίου 2006 από: <http://www.rhodes.aegean.gr/sxedia/class/NERO.HTM>
11. Περιβαλλοντικά Θέματα (2006). Ανασύρθηκε στις 15 Μαρτίου 2006 από: <http://www.env.gr/>
12. Το νερό, εργασία περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με Θέμα το Νερό του 6^{ου} Δημοτικού Σχολείου Κατερίνης (2006). Ανασύρθηκε στις 5 Φεβρουαρίου 2006 από : <http://www.plefsis.gr/nero.htm>
13. Το νερό και η ρύπανσή του (2006). Ανασύρθηκε στις 5 Μαρτίου 2006 από: <http://www.prasino.gr/enviroment/water.htm>
14. ΥΠΕΧΩΔΕ (2006), Ποιότητα νερών κολύμβησης, Βιότοποι της Ελλάδας. Ανασύρθηκε στις 5 Φεβρουαρίου 2006 από: <http://www.ypexode.gr/> <http://www.minenv.gr/>